

RISIKOVURDERING – MÅLENE I UTKAST TIL TILDELINGSBREV 2020

Det er tatt utgangspunkt i følgende matrise med en skjønsmessig angivelse av henholdsvis sannsynlighet og konsekvenser:

Svært stor	5	10	15	20	25
Stor	4	8	12	16	20
Moderat	3	6	9	12	15
Liten	2	4	6	8	10
Meget liten	1	2	3	4	5
Sannsynlighet / Konsekvens	Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig

Mål 1: Redusert tilbakefall til ny kriminalitet

	Risikofaktor	S	K	R	Tiltak
1	Lavere grad av bemanning	4	3	12	Et krav til belegg på 90 %
2	Manglende koordinering av samarbeid med ulike velferdsetater (glippsoneproblematikk). Underdimensjonerte tjenester.	4	3	12	<ul style="list-style-type: none"> • Videre oppfølging av nasjonale strategier, herunder tilbakeføringsstrategien • Nytt rundskriv om samarbeid med NAV • Nytt etatssystem • Samarbeid om praksisattester • Piloter med velferdsobligasjoner
3	Manglende tilpasning av innhold i straffegjennomføringen som retter seg mot domfeltes problematikk	2	4	8	<ul style="list-style-type: none"> • Økt bruk av BRIK • Utvikling av tilbud til unge innsatte • Flere fengselsplasser for kvinner

					<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle samarbeid med frivillige organisasjoner • Utvikling av en sømløs kriminalomsorg • Utarbeidelse av strategi for seksuallovbruddsdømte, og utrulling av BASIS • Utvikling av policy for eldre innsatte
4	En vesentlig økning i belegget	1	2	2	Utbygging av Agder, og åpning av plasser ved Ullersmo
5	Innsatte utsettes for unødvendig isolasjon	4	4	16	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av KDI's plan for strakstiltak • Iverksettelse av foreståtte tiltak, herunder regelverksendringer • Ombygging Trondheim, Mosjøen mv
6	Domfelte mangler motivasjon til å slutte med kriminalitet	4	3	12	<ul style="list-style-type: none"> • Økt bruk av BRIK, • Styrking av samarbeidet med frivillige organisasjoner • Videreutvikling av betjentrollen (bachelor) • Et krav til belegg på 90 % • Økt omfang av programvirksomhet • Tilpassede arbeidsdager
7	Negativ påvirkning av medinnsatte	4	3	12	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak som fremmer motivasjonen til de domfelte som ønsker å bryte med kriminaliteten, som arbeidstrening/utdanning, og progresjonstiltak • Et belegg på 90 % • Oppfølging av regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme • Tilstedeværelse av faglært personell • Overføring av flere dommer til gjennomføring i samfunnet – EK, bøteteneste
8	Kriminalomsorgen klarer ikke å øke graden av aktivisering	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføring av prosjekt tilpasset arbeidsdag • Styrket samarbeid med NAV og skole

					<ul style="list-style-type: none"> Økt samarbeid med frivillig sektor
9	Domfelte utsettes for negativ påvirkning fra sitt sosiale nettverk	3	3	9	Samarbeid med/støtte til frivillige organisasjoner

Nærmere redegjørelse:

1 Om bemanning: Vi har valgt å fremheve en lavere bemanningsgrad som en risikofaktor. Tilstedeværelsen av fagutdannet personell er et avgjørende suksesskriterium i arbeidet med å redusere tilbakefall i hele kriminalomsorgen. Den budsjettmessige situasjonen har medført en reduksjon i antall timelønte årsverk, noe som illustrerer at det i mindre grad blir dekket opp vakter ved vakanser. Dette går ut over kriminalomsorgens muligheter til å ivareta arbeidet med å redusere tilbakefall. Regionene rapporterer om at dette konkret innebærer en reduksjon i aktivitetstilbudet, og manglende ressurser til å få gjennomført BRIK og annet innholdsarbeid. Det mest aktuelle tiltaket er å opprettholde belegget ved fengselsavdelinger til 90 %. Dette kan imidlertid være problematisk på grunn av risiko for å bygge opp en ny soningskø, særlig i regionene som dekker østlandsområdet.

2 Manglende koordinering med ulike velferdsetater/underdimensjonering av tilbud: En rekke tiltak er allerede iverksatt, så som oppfølging av flere nasjonale strategier i samarbeid med velferdsdirektorater. Kriminalomsorgen fortsetter å jobbe opp mot skoleeierne med tanke på å øke omfanget av praksisattester, og det pågår et arbeid med å pilotere en ordning med velferdsobligasjoner. Den største gevinsten vil imidlertid bli hentet ved at nytt etatssystem (SDS) blir satt i drift. Dette vil gi bedre muligheter for informasjonsutveksling med andre etater. Det er imidlertid en økende utfordring for kriminalomsorgen at en del av de samarbeidende etatene også står overfor ABE-kutt og i økende grad avgrenser tilbudet til rettighetsbaserte tilbud. Det gjelder for eksempel utdanningsmyndighetene, som har varslet at de ikke lenger vil tilby karriereveiledning eller veiledning til innsatte som gjennomfører høyere utdanning, da det er tilbud som er utenfor opplæringsloven. Det samme gjelder for eksempel rett til brukerstyrt assistanse, et tilbud som i økende grad er nødvendig for en del innsatte, men hvor de ulike kommunene tolker regelverket ulikt. Iverksatte og planlagte tilbud vil kunne redusere sannsynligheten for at risikoen inntreffer i noen grad, men de forhold det her er redegjort for vil innebære et det fortsatt vil gjenstå risiko.

3 Manglende tilpasning av innhold i straffegjennomføringen som retter seg mot domfeltes problematikk: Årsakene til at denne risikoen inntreffer kan være manglende kompetanse, eller at det ikke er bygget opp et relevant tilbud; blant annet fordi det er få innsatte/domfelte i målgruppen, slik at det vanskelig lar seg gjøre å etablere tilbud ved alle lokasjoner. En annen årsak kan være manglende økonomiske ressurser i kriminalomsorgen og i samarbeidende etater. For eksempel ser KDI at programvirksomhet og andre målrettede tiltak blir prioritert ned i en situasjon med strammere budsjettammer.

Foruten de tiltak som er iverksatt (herunder utarbeidelsen av etterutdanningstilbudet ved KRUS, og iverksettelsen av et bachelorstudium) vil det i 2020 bli utarbeidet en kompetansestrategi, som vil bli basert på en bred vurdering av etatens kompetansebehov.

Videre vil det bli bygd opp tilbud til flere grupper innsatte/domfelte (flere fengselsplasser for kvinner, en bedring av tilbudet til unge opp til 24 år, en nasjonal utrulling av et behandlingstilbud til seksuallovbrytere).

4 En vesentlig økning av belegget: Dersom belegget i fengslene øker i vesentlig grad, vil dette gå ut over de muligheter som kriminalomsorgen har til å sette inn ressurser mot den enkelte. Som det er redegjort for foran, oppleves allerede ressursene som knappe, og budsjettnedtrekk medfører en reduksjon i bemanningen. Vi forutsetter imidlertid at åpning av nye fengselsavdelinger i 2020 vil gi en utjevning av belegget.

5 Innsatte utsettes for unødvendig isolasjon: Årsakene til de utfordringene som kriminalomsorgen har når det gjelder isolasjon av innsatte i fengsel, ligger i første rekke i bemannings- og bygningsmessige forhold. En stor andel av fengslene er bygget nettopp med henblikk på at alle eller en andel av de innsatte skulle være isolert. En del av dette problemkomplekset er at det heller ikke er lagt til rette for at alle innsatte skal ha et aktivitetstilbud, verken når det gjelder bygningsmasse eller bemanning. Det er satt i verk flere tiltak, og en rekke forslag til tiltak ble høsten 2019 sendt på høring i etaten, med sikte på å få disse iverksatt i 2020. Det må imidlertid slås fast at det etter iverksettelse av de tiltak som ligger innenfor kriminalomsorgens budsjett og beslutningsmyndighet vil gjenstå en betydelig risiko.

Risikofaktor 7 og 9: Utgangspunktet her er forhold som i første rekke ligger hos domfelte/innsatte selv, og hos deres nettverk. Domfelte vil erfaringsvis ha en svært forskjellig grad av motivasjon for å bryte med kriminaliteten, og i noen tilfeller er motivasjonen fraværende. Mange domfelte mangler et sosialt nettverk utenom et kriminelt miljø, og er dermed sårbare for negativ påvirkning. Kriminalomsorgen skal arbeide med domfeltes motivasjon, og støtte opp under den ved å legge til rette for tiltak som arbeidstrening/utdanning, behandling, programvirksomhet og progresjonstiltak. Det avgjørende suksesskriteriet vil også her være hvorvidt kriminalomsorgen har tilstrekkelige ressurser til å sette inn kvalifisert bemanning til å drive dette arbeidet på en forsvarlig måte. I noen grad vil et belegg på 90 % kunne avhjelpe problemene, ved at ressursene kan fordeles på færre innsatte. Reduksjonen i antall mottatte samfunnsstraffdommer og RK-dommer vil også kunne bidra til at økt kvalitet i gjennomføringen av de dommer som mottas. Kriminalomsorgen skal i 2020 videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner, og styrke nettverksarbeidet, noe som vil redusere risiko for negativ påvirkning fra et kriminelt nettverk. Det forutsettes at tiltakene vil redusere risikoen i noen grad.

8 Kriminalomsorgen klarer ikke å øke graden av aktivisering: Det pågår et arbeid over et bredt spekter med å øke graden av aktivisering i fengslene. Foruten Prosjekt tilpasset arbeidsdag, er det også tatt initiativ i forhold til NAV og skole om å bidra med ressurser. En nøkkel til å øke aktiviseringsgraden er at skoleeierne beslutter å opprettholde aktiviteten i skolens ferier, slik at tilbudet i fengslene ikke følger det ordinære skoleåret.

Innenfor rammene av KDIs budsjett og beslutningsmyndighet er det imidlertid svært utfordrende å øke aktiviseringen i vesentlig grad. En faktor som spiller negativt inn er at fokus må rettes mot tiltak for innsatte som av forskjellige grunner er isolerte. Dette vil kreve store

ressurser, og uten bevilgning av friske midler vil dette kunne gå ut over det ordinære aktivitetstilbudet. KDI forventer ikke at målkravet på dette området blir oppnådd i 2020, men i og med at iverksatte tiltak tidligere har gitt resultater, legges det til grunn at risikoen vil bli noe redusert.

Vurdering av risiko etter at tiltak er gjennomført:

Svært stor					
Stor					
Moderat	1	2	6, 7, 8	5	
Liten			9		
Meget liten	4			3	
Sannsynlighet / Konsekvens	Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig

Som det fremgår av figuren over anses planlagte og iverksatte tiltak å redusere risiko til et akseptabelt nivå på de fleste områder som dekkes av hovedmålet om redusert tilbakefall. Når det gjelder risikofaktorene nr. 6 og 7 (henholdsvis risikoen for at domfelte mangler motivasjon og risiko for negativ påvirkning fra medinnsette) tilsier all erfaring at det vil måtte gjenstå en viss grad av risiko, men denne anses å være akseptabel. Når det gjelder risikofaktor nr. 8 (at kriminalomsorgen ikke klarer å øke graden av aktivisering) vil det neppe være mulig for kriminalomsorgen å møte gjenstående risiko med tiltak innenfor gjeldende budsjетtrammer. Her har imidlertid KDI akseptert risiko for manglende måloppnåelse.

Det forholdet som KDI vil fremheve som det mest alvorlige, og som derfor må prioriteres i styringsdialogen fremover, er den betydelige risikoen for fortsatt forekomst av unødvendig isolasjon i fengslene etter at tilgjengelige tiltak er iverksatt. KDI forutsetter at oppfølgingen av tiltaksplanen samt iverksettelse av en rekke tiltak som har vært ute på høring i etaten, vil bidra til å redusere omfanget av isolasjon i noen grad. Men ettersom de vesentligste årsakene til problematikken ligger i bygnings- og bemanningsmessige forhold, vil det fortsatt være et forholdsvis stort omfang av isolasjon, med de alvorlige konsekvenser dette vil ha, både for den enkelte innsatte og for samfunnet.

Tiltak som kan settes inn dersom risikoen inntreffer:

Gjennomgangen foran viser at personalressurser er den avgjørende enkeltfaktoren i arbeidet med å oppnå målet om et redusert tilbakefall. For at kriminalomsorgen skal kunne motivere domfelte, hindre en negativ påvirkning fra medinnsatte, sørge for kartlegging av domfeltes behov og ressurser, ivareta samarbeid med velferdsetater, og sikre at innsatte i fengsel får et aktivitetstilbud og fellesskap med andre, er etaten avhengig av et tilstrekkelig antall ansatte på jobb til enhver tid både i fengsler og friomsorgskontor. Disse må også ha riktig kompetanse.

Dersom iverksatte og planlagte tiltak ikke får forventet effekt, vil KDI på nytt fremme et forslag om at direktoratet gis fullmakter til å fastsette type kapasitet innenfor budsjettammen. Dette vil gi en større grad av fleksibilitet, slik at ressursene allokeres ut fra endrede behov.

Videre vil KDI vurdere å holde fengselsavdelinger i dvale, slik at personalressursene kan brukes til å styrke bemanningen ved andre avdelinger. Dette tiltaket vil imidlertid bli vanskelig å gjennomføre i 2020. Våre prognoser viser at belegget i fengslene generelt vil øke i de nærmeste månedene, og en midlertidig reduksjon i kapasiteten vil da innebære en risiko for at det bygger seg opp en soningskø.

Mål 2: Kapasiteten er effektivt tilpasset behovet i kriminalomsorgen

	Risikofaktor	S	K	R	Tiltak
1	En større økning i antall nye dommer og varetektsinnsettelse enn det gjeldende kapasitet tar høyde for	2	3	6	<ul style="list-style-type: none"> • Åpning av Agder fengsel • Åpning av avdelinger som er satt i dvale • Bedre koordinering – nasjonal domskoordinator
2	Akutt stengning av fengselsplasser på grunn som følge av vedtak av tilsynsmyndigheter m.v.	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> • Iverksetting av rehabilitering, blant annet ved Ila og Trondheim fengsel • KVU Oslo fengsel • En reduksjon i belegget til 90 %
3	Manglende utnyttelse av kapasitet på EK	4	4	16	<ul style="list-style-type: none"> • Iverksettelse av lovendringer • Overføring av vedtakskompetanse og ordning med betinget vedtak • Rapporteringsrutiner

					<ul style="list-style-type: none"> Etablering av funksjon som nasjonal domskoordinator
4	Type kapasitet er ikke tilpasset domfelte	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> Etablering av flere kvinneplasser Oppfølging av tiltaksplan for å redusere soningskø Egne avdelinger for unge innsatte Midlertidig omgjøring av avd. med høyt sikkerhetsnivå til lavere
5	For lav utnyttelse av kapasitet i fengslene	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> Etablering av Sømløs digital straffegjennomføring (SDS) Overføringer på tvers av regioner Fleksibel utnyttelse av tilgjengelig kapasitet

Nærmere redegjørelse:

Den alvorligste konsekvensen av at kapasiteten i kriminalomsorgen ikke er effektivt tilpasset behovet, er at det bygger seg opp en ny soningskø. Dersom det skulle tilkomme en større økning i antall nye dommer på fengselsstraff (som ikke kan gjennomføres med EK) og et stort antall nye varetektsinnsettelse, vil dette kunne resultere i kapasitetsutfordringer, som igjen kan resultere i køproblematikk. Kriminalomsorgen kan ikke sette inn tiltak direkte rettet mot årsaken til risikoen, men det er planlagt og iverksatt en rekke tiltak som skal sette etaten bedre i stand til å møte konsekvensene dersom risikoen inntreffer. Det er ansatt en nasjonal domskoordinator, noe som vil bidra til en bedre utnyttelse av den totale kapasiteten, og dubleringsplasser antas å gi tilstrekkelig beredskap frem til Agder fengsel åpner. Avdelinger som er holdt i dvale vil bli åpnet primo 2020. Sannsynligheten for at en større økning i antall dommer og varetektsinnsettelse skal finne sted, vurderes fortsatt som liten, men utviklingen må følges nøye.

Det kan også oppstå mangel på kapasitet spesielt tilpasset enkelte grupper. Oppbyggingen av soningskø i enkelte enheter på Østlandet som vi har sett det siste året, har sin årsak i at det i en overgangsperiode ikke har vært et tilstrekkelig antall plasser med lavere sikkerhetsnivå i region øst, etter stenging av flere fengselsavdelinger med lavere sikkerhetsnivå på Østlandet. Det forutsettes at oppfølgingen av KDIs tiltaksplan vil resultere i en fortsatt reduksjon av soningskøen, slik at det blir en balanse mellom kapasitetsbehov og antall plasser med lavere sikkerhetsnivå. Åpningen av nytt fengsel for kvinner i Agder, samt den forestående utvidelsen av antall fengselsplasser for kvinner i regionene øst, vest og nord vil bidra til å redusere

risikoen for mangel på kapasitet for denne gruppen. Det gjenstår et problem med manglende kapasitet for forvaringsdømte, slik at risikoen samlet sett fortsatt vurderes som moderat.

Vedlikeholdsetterslep ved fengslene kan innebære at eksterne myndigheter treffer vedtak om akutt stenging av kapasitet. Det er derfor svært positivt at prosjektering av større vedlikeholdsarbeider er igangsatt ved henholdsvis Ila og Trondheim fengsel, og at det er satt i gang et arbeid med å utrede en erstatning for Oslo fengsel. Utover dette kan KDI innenfor gitte rammer i liten grad påvirke sannsynlighetsgraden for at dette skal inntreffe. Det kan imidlertid vurderes om det skal innføres et lavere beleggskrav, noe som vil gi en større grad av fleksibilitet dersom risikoen skulle inntreffe.

Når det gjelder risiko for manglende utnyttelse av kapasitet på EK, antar vi at iverksettelse av vedtatte lovendringer vil bidra til en høyere kapasitetsutnyttelse i kombinasjon med flere tiltak som ble iverksatt ved årsskiftet (blant annet endringer om vedtaksmyndighet for EK delgjennomføring, og innføring av nye rapporteringsrutiner) vil redusere sannsynligheten for manglende kapasitetsutnyttelse. Samtidig må det tas hensyn til nedgangen i antall dommer, og den innsnevringen av målgruppen som lengre domslengde og en endring i lovbruddskategori innebærer. Det vil også ta noe tid før lovendringene får effekt. Sannsynligheten for manglende måloppnåelse vurderes etter dette som moderat. Konsekvensene av manglende måloppnåelse må anses å være alvorlige.

Det kan i noen grad forekomme at kapasitetsutnyttelsen i fengslene er for lav i forhold til kapasitetsbehovet nasjonalt. Årsaken til dette ligger blant annet i geografiske forhold (behov for nærhet til etterforskning og vitneførsel), og i at type kapasitet (kvinneplasser, forvaringsplasser mv) ikke er tilpasset behovet, samt i noen grad nærhetsprinsippet. I 2020 vil KDI fortsette å utvikle samarbeidet mellom regionene, for å sikre at det gjennomføres overføringer på tvers av regionene ved behov. Nasjonal domskoordinator vil ha en sentral rolle i dette arbeidet. Et aktuelt tiltak som for tiden diskuteres i kriminalomsorgen er innføring av en ordning med mer fleksibel utnyttelse av kapasitet – for eksempel at fengselsplasser med høyt sikkerhetsnivå omdisponeres til plasser med lavere sikkerhetsnivå dersom kapasitetsbehovet tilsier det. Innføringen av nytt etatssystem i 2021 vil lette administrasjonen av tilgjengelig kapasitet.

Risiko etter at tiltak er gjennomført:

Svært stor					
Stor					
Moderat			2, 4	3	
Liten		1, 5			
Meget liten					
Sannsynlighet / Konsekvens	Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig

Det vil etter KDIs vurdering fortsatt gjenstå en vesentlig grad av risiko for manglende kapasitetsutnyttelse på EK etter iverksettelse av aktuelle tiltak. Årsaken til risikoen ligger hovedsakelig i nedgangen i antall nye dommer, og videre i endringene i lovbruddskategori og gjennomsnittlig domslengde som vi har observert de siste årene, og kan følgelig i liten grad påvirkes av tiltak som settes i verk av kriminalomsorgen.

På øvrige områder er det satt i verk tiltak som vil bidra til å redusere risikoen. KDI legger til grunn at gjenstående risiko må anses å være akseptabel, selv om ikke alle tiltak vil gi effekt før etter en viss tid.

Tiltak som kan settes inn dersom risikoen inntreffer:

	Risikofaktor	Skadereduserende tiltak
1	En større økning i antall nye dommer og varetektsinnsettelse enn det gjeldende kapasitet tar høyde for	Vurdere lovendring om bruk av GPS ved fengsler med lavere sikkerhetsnivå
2	Akutt stengning av fengselsplasser på grunn som følge av vedtak av tilsynsmyndigheter m.v.	<ul style="list-style-type: none"> • Iverksettelse av beredskapsplan • Innføre dublering
3	Manglende utnyttelse av kapasitet på EK	En ordning med fullmakt til KDI til å beslutte kapasitet innenfor budsjettammen
4	Type kapasitet er ikke tilpasset domfelte	Opprettelse av flere forvaringsplasser (vil kreve økte bevilgninger til denne type kapasitet)
5	For lav utnyttelse av kapasitet i fengslene	Innføre sentral booking og domsadministrasjon

Mål 3: Sikkerheten ivaretas i kriminalomsorgen

	Risikofaktor	S	K	R	Tiltak
1	Domfelte er ikke plassert på riktig sikkerhetsnivå	2	4	8	<ul style="list-style-type: none"> • Et beleggskrav på 90 % • Videreutvikling av samarbeid om informasjonsutveksling med politi og PST • Innskjerping av krav til vurderinger
2	Innsmugling av rusmidler, våpen og kommunikasjonsutstyr i fengslene	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomlysningmaskiner mv ved flere fengsler • Ny sikkerhetsstrategi • Arbeide med kulturen i etaten
3	Vold og trusler mot ansatte	2	5	10	<ul style="list-style-type: none"> • Personalarmer til alle ansatte ved friomsorgskontorene, og i 2020 til eksterne kontrollører • Opplæringsmodul – sikkerhet ved hjemmebesøk • Videre oppfølging av tiltaksplan • Innføre tjenestenummer • Innføre spyttette
4	Illegalt bruk av datautstyr	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> • Innskjerping av regelverk • Forslag om lovendring • Fokus i regionenes inspeksjonsvirksomhet • Utvikling av automatisert kontroll
5	Risiko i forbindelse med målgruppen for handlingsplanen mot radikaliserings	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføring av organisasjonsanalyser • Videreutvikling av oppfølgingsplaner • Videreføring av mentorordningen

Nærmere redegjørelse:

Risikoen som ligger i at domfelte ikke er plassert på riktig sikkerhetsnivå (herunder overført til straffegjennomføring i samfunnet) er løftet frem av KDI i disponeringsbrevet til regionene

for 2020. I utgangspunktet legger KDI til grunn at det tas forsvarlige sikkerhetsvurderinger, noe som blant annet understøttes av at det er registrert et lavt antall brudd i form av ny kriminalitet ved gjennomføring av straff i samfunnet. Konsekvensene av feilvurderinger kan imidlertid være alvorlige.

Belegget i fengslene har i den siste tiden gitt mer rom enn tidligere for overføringer av innsatte til annet sikkerhetsnivå der dette har vist seg nødvendig. Et beleggskrav på 90 % vil gi et slikt handlingsrom også i tiden fremover. Det forutsettes imidlertid som tidligere nevnt at det er mulig å innføre dette uten at det bygger seg opp ny soningskø. Videre er det i disponeringsbrevet gitt føringer om videreutvikling av samarbeidet med politiet og PST, samt om innskjerping av kravene til vurderinger ved progresjon. Det antas at planlagte tiltak vil redusere risikoen til et akseptabelt nivå.

Sannsynligheten for innsmugling av ulovlige gjenstander mv. er på nåværende tidspunkt vurdert å være noe redusert, etter at det er installert gjennomlysningsmaskiner ved flere fengsler med høyt sikkerhetsnivå. I 2020 vil det bli iverksatt flere andre tiltak som vil redusere risiko. KDI forutsetter at sannsynligheten for at det vil forekomme innsmugling vil bli redusert, mens alvorlighetsgraden av slike tilfeller fortsatt må vurderes som høy.

Vold og trusler mot ansatte må anses som en svært alvorlig utfordring for sikkerheten i kriminalomsorgen. KDI forutsetter at iverksatte og planlagte tiltak vil redusere omfanget dette problemet.

Når det gjelder illegal bruk av IKT-utstyr, er det allerede gjennomført en rekke tiltak som vil gi effekt utover i 2020, og det vil i løpet av kort tid bli foretatt en innskjerping av retningslinjene for kontroll. Dette vil redusere sannsynligheten for vilkårsbrudd. En lovendring som gir kriminalomsorgen muligheter for å sette vilkår på dette området i forbindelse med prøveløslatelse vil være et vesentlig bidrag til en ytterligere reduksjon av risikoen.

Når det gjelder risiko knyttet til målgruppen for *Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*, består denne gruppen av et mindre antall personer, som det er opprettet gode rutiner rundt. Arbeidet fortsetter i 2020, blant annet med en videreutvikling av oppfølgingsplaner. Dette forutsettes å redusere sannsynligheten for at risiko inntreffer.

KDI vurderer totalt sett at innsatsen som gjøres på dette området er tilfredsstillende. Det må samtidig understrekes at det er utfordrende å påvirke holdninger som er ideologisk forankret, og at effekten av arbeidet er avhengig av den domfeltes motivasjon. Vi har sett eksempler i andre land på at radikaliserede domfelte har begått terrorhandlinger etter løslatelse fra fengsel, og det vil være en risiko for at dette også kan skje i Norge. Sannsynligheten for at dette skjer vurderes å være liten, og motvirkes gjennom det tette samarbeidet som kriminalomsorgen har med politiet og PST. Men konsekvensene av at en domfelt begår en ny terrorhandling vil være svært alvorlige.

Risiko etter at tiltak er gjennomført:

Svært stor					
Stor					
Moderat					
Liten		1		2, 4	5
Meget liten					3
Sannsynlighet / Konsekvens	Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig

Felles for de identifiserte risikofaktorene er at sannsynligheten for at disse skal inntreffe anses redusert ved de tiltak som KDI har besluttet. Det potensialet for svært alvorlige konsekvenser som ligger i disse (som omfatter fare for vesentlige goder som liv, helse og samfunnets sikkerhet) tilsier likevel at risikoen samlet vurderes som relativt høy.

Tiltak som kan settes inn dersom risikoen inntreffer:

	Risikofaktor	Skadereduserende tiltak
1	Domfelte er ikke plassert på riktig sikkerhetsnivå	Dersom dette konstateres å være et problem, må det utarbeides en handlingsplan, som blant annet tar sikte på å styrke informasjonsutvekslingen med politiet
2	Innsmugling av rusmidler, våpen og kommunikasjonsutstyr i fengslene	<ul style="list-style-type: none"> • Ytterligere investeringer i teknisk deteksjonsutstyr • En styrking av visitasjonstjenesten (narkotikahunder, ambulerende teknisk utstyr mv.)

3	Vold og trusler mot ansatte	En styrking av avviksbehandlingen, og en videreutvikling av emosjonelt etterarbeid for ansatte etter uønskede hendelser
4	Illegal bruk av datautstyr	Nye tekniske løsninger for innsattes bruk av datautstyr
5	Risiko i forbindelse med målgruppen for handlingsplanen mot radikalisering	<p>Tiltak må ev. settes inn der risiko inntreffer ved at domfelte utviser manglende motivasjon. Et tiltak som da er vurdert er opprettelse av en egen avdeling for domfelte i målgruppen.</p> <p>I de tilfeller der risikoen manifesterer seg ved at kriminalomsorgens arbeid viser seg <i>ikke å ha effekt</i>, slik at domfelte begår nye alvorlige kriminelle handlinger etter gjennomført straff, vil ikke kriminalomsorgen ha tiltak til rådighet.</p>

